

Vereniging Vlaamse Provincies – Advies betreffende het Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering over de omgevingshandhaving

1 juli 2024

1. Situering & algemene opmerkingen

Dit voorontwerp van besluit vormt het sluitstuk van de implementatie van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving en stelt een nieuw algemeen kader voor de handhaving van het omgevingsrecht voor.

Over het Kaderdecreet en Implementatiedecreet Vlaamse Handhaving bracht de Vereniging Vlaamse Provincies al eerdere adviezen uit (adviezen van 17 april 2023, 28 juni 2023 en 26 oktober 2023). Hier werd er telkens op gewezen dat het noodzakelijk is om de provincies te erkennen als herstellinstantie teneinde een efficiënt, duidelijk en rechtzeker handhavingsbeleid uit te werken voor alle betrokkenen. Een standpunt dat werd bevestigd door de VVSG, Minaraad, SERV en SARO.

Met betrekking tot voorliggend uitvoeringsbesluit blijven er veel onduidelijkheden bestaan die op het terrein tot inefficiënties zullen leiden.

Voor een sterk handhavingsbeleid is een geïntegreerde aanpak noodzakelijk. Echter blijven er tot heden veel onduidelijkheden bestaan over welke instanties welke prioriteiten leggen, welke partners zij moeten aanspreken en hoe de coördinatie zal verlopen. Zo is het voor de provincies bijvoorbeeld nog steeds niet duidelijk welke herstellinstantie zij moeten aanspreken voor de verschillende soorten vaststellingen die zij zullen maken.

Zeker nu er met voorliggend uitvoeringsbesluit voor geopteerd is om alle handhaving van alle domeinen aan alle handhavers toe te kennen, verruimt de zoektocht van de provinciale toezichthouder van 8(!) mogelijke herstellinstanties naar alle mogelijke herstellinstanties. Met alle mogelijke handhavingspartners (met uitzondering van politie en provincie is iedereen herstellinstantie) moeten afspraken gemaakt worden hoe de vastgestelde overtreding verder kan opgevolgd worden (wie hiervoor bevoegd is, maar ook wie hieraan prioriteit geeft, wie personeel heeft om zich hierin in te werken, maatregelen te bevestigen, op te volgen, nieuwe maatregelen op te leggen, feedback te geven aan betrokkenen enz). Wanneer er sprake zou zijn van een gecombineerde overtreding is al helemaal niet duidelijk welke herstellinstantie het dossier zal opnemen, hiertoe zijn dan afspraken tussen alle instanties nodig. Dit is een niet-werkbare constructie die niet getuigt van behoorlijk bestuur.

Daarnaast is het tot heden niet duidelijk waar de nodige capaciteit gehaald zal worden voor het gewenste handhavingsbeleid. Voorliggend ontwerp heeft weldegelijk een impact op de verschillende betrokken actoren inzake personeel en diepgaande aanpassing van werkprocessen. Het is dan ook noodzakelijk om richting de inwerkingtreding en verdere implementatie een duidelijk stappenplan op te stellen met oog voor voldoende en heldere ondersteuning van de verschillende betrokkenen.

2. Artikelsgewijze opmerkingen

- Artikel 6 §3: Het ontwerp voorziet in de mogelijkheid om het bevoegdheidspakket te beperken tot handhaving van hetzij de VCRO, hetzij milieubeheerregelgeving, hetzij milieuhygiëneregelgeving, hetzij milieuvoorschriften voor geluid. De nota aan de Vlaamse regering verduidelijkt dat dergelijke bevoegdheidsbeperking een uitzondering op de algemene regel vormt. In tegenstelling tot de tekst van het voorontwerp, die louter die vrije keuze tot beperking stipuleert, geeft de nota mee dat hiervan zo weinig mogelijk gebruik gemaakt kan worden en dat er een motivatie vereist zal zijn.

Dergelijk ruim takenpakket maakt een sectorspecifieke specialisatie moeilijk. Daarnaast kan niet verwacht worden van individuele toezichthouders dat zij de betrokken wetgeving van alle verschillende domeinen in (noodzakelijk) detail kennen om een efficiënt toezicht te kunnen houden. Ook stelt zich hier een vraag rond aansprakelijkheid. In welke mate zullen het beroepsfouten zijn mocht een medewerker bevoegd voor alle pakketten bepaalde 'niche' zaken niet opmerken?

- Artikel 6 §5: Het veldwetboek geeft openbare instellingen de mogelijkheid om veldwachters aan te stellen. Hieraan wordt niet geraakt. Het huidige DABM geeft via artikel 16.5.12 de bevoegdheid aan deze veldwachters om ook op te treden bij overtredingen op regelgeving omtrent natuur/jacht/bos en dergelijke. Met het huidig voorstel, waarbij veldwachters enkel middels aanstelling door ANB de bevoegdheid als toezichthouder kunnen krijgen, lijkt voorbij gegaan te worden aan het feit dat ook bij gemeenten en provincies een aantal bijzondere veldwachters zijn aangesteld. Minstens vraagt VVP te onderzoeken of de huidige veldwachters gebruik maken van hun DABM-bevoegdheden en indien dit zo is, dient een alternatief uitgewerkt te worden zodat inwerkingtreding van het kaderdecreet niet resulteert in een daling van de handhaving op het terrein.
- Artikel 9:
 - o Paragraaf 2 geeft aan de opleiding enkel over toezicht en opsporing zal gaan. Het lijkt aangewezen dat er ook een opleiding moet zijn over herstel (maar dan niet voor de provincies en politie).
 - o Paragraaf 8, eerste lid lijkt aan te geven dat politie geen opleiding moet volgen, maar wel aangesteld kan worden als toezichthouder. Hoe komen zij dan aan voldoende technische kennis over VCRO, milieubeheerregelgeving-, milieuhygiëneregelgeving, geluid?
 - o Paragraaf 8, tweede en derde lid geeft aan dat wie nu toezichthouder is, geen opleiding moet volgen, maar hiertoe wel kan opgeroepen worden door het agentschap of het departement. Gelet op de fundamentele wijzigingen lijkt het noodzakelijk dat huidige toezichthouders ook tijdig de nodige bijscholing volgen. Het lijkt aangewezen hier een duidelijke termijn op te zetten.
- Hoofdstuk 4, artikels 12 en volgende handelen over herstel. Hierin wordt onder andere afgebakend voor welk materie Vlaanderen dan wel gemeentelijke/ intergemeentelijke/ burgemeester herstelinstantie zal zijn. Hierin zit overlap, het is niet duidelijk wie wat opneemt.

Er is niet bepaald wie herstelinstantie is voor politie en provincie (dus ook niet wie beveiligingsmaatregelen zal bekrachtigen). VVP ziet hier graag een uitgeschreven procedure hoe een dossier overgaat van een toezichthoudende instantie naar een herstelinstantie.

- Artikel 19: Het zou een juridische discriminatie verhelpen door een deel van de opbrengst van de bestuurlijke vervolging toe te kennen aan de provincies waarin de vaststelling gebeurde wanneer deze door een provinciale toezichthouder werd vastgesteld.

3. Conclusie

Voorliggend uitvoeringsbesluit tracht het Kaderdecreet en het Implementatiedecreet Vlaamse Handhaving verder te concretiseren. Buiten de eerder aangehaalde weeffout om provincies niet meer als herstelinstantie op te nemen, creëert ook dit uitvoeringsbesluit verschillende onduidelijkheden en inefficiënties.

Zowel op juridisch-technisch vlak als qua beleidskeuzes dient dit ontwerp opnieuw bekeken te worden op basis van de verschillende adviezen op deze tekst.

Anton De Ryckere
Directeur Vereniging Vlaamse Provincies

